

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Elkano: la primera volta al món

EUSKAL BARROK ENSEMBLE

Diumenge 7 de juny del 2026, 11h.

Església de Sant Pere de Matamargó
PINÓS (SOLSONÈS)

Valora'ns

Escaneja aquest codi QR i valora els concerts d'Espurnes Barroques 2026:

LA TEVA OPINIÓ ENS
AJUDA A MILLORAR.

GRÀCIES!

Espurnes Barroques és membre de:

Programa

BASCÒNIA MIL·LENÀRIA

Introducció / Epitafi de Seikilos – Anònim

Ale, arraunean – Tradicional basca

Bashraf Jahargah & Raiko – Dervitx Mustafà, s. XVI

Moaixakha – *Abu al-Abbàs Ahmad*, “El cec de Tudela”, s. XII

Gurmak itsasoan – Cant litúrgic / Teobald de Navarra

Pavana – *Pierre Attaignant* (1494-1552), de la ol·lecció de manuscrits d’Osborn, s. XVI

1476 NAIXEMENT D’ELKANO

Loa loa - Tradicional basca

Arratiako dantzak – Tradicional de Biscaia

Con amores la mi madre – Juan de Antxieta (1462-1523)

Pavana, Gallarda & Branle de Champagne – Claude Gervaise (1525-1583)

1519 SEVILLA. EXPEDICIÓ DE MAGALLANES

Buselik asirani – Dimitrie Cantemir

Itsasoa laino dago – Tradicional basca

Dues danses basques – Tradicional basca –

Lagu Togat – Tradicional moluquesa

1522 PRIMUS CIRCUMDEDISTI ME / CANTS D’ANADA I TORNADA

Ayo visto lo Mappa Mundi – Popular siciliana, s. XVI

Cançó de Sumba – Cançó tradicional malaio-polinèsia

Urruska Fandangoa – Tradicional basca

Neska ontziratua – Tradicional basca / Robert Ballard (c. 1572-c. 1650)

Nork orain esan lezake – Villancet anònim basc, s. XVII

Notes al programa

Ens semblava que arribar al final del trajecte del festival d'enguany, endiuemjant-nos a Sant Pere de Matamargó (amb una nau carregada de preuats tresors escultòrics), havia de ser per celebrar quelcom notori a nivell de somnis fets realitat. I la consecució de la primera volta al món, malgrat que no fos un somni d'un idealista, sinó la conseqüència d'una voluntat comercial, era un bon programa per reunir-nos en aquest racó proper al Centre Geogràfic de Catalunya.

L'autarquia d'un paratge com aquest —amb la fascinant història de Les Cases de Matamargó i de les cases veïnes a tocar—, ens semblava també un marc idoni per rememorar la solitud d'una nau plena de mariners circumnavegant el globus durant tres anys menys catorze dies (i 3'14 és el número Pi, que ja sabem que serveix per a calcular circumferències...).

Casualitats o causalitats a banda, per fer aquestes notes no hem volgut fer l'encàrrec a cap musicòleg ni historiador, sinó que ens hem permès de citar, a manera de collage, alguns dels textos que acompanyen el doble CD dedicat a Elcano publicat per Euskal Barrok Ensemble al segell ALIA VOX el 2019, en el cinquè centenari de l'inici de la històrica expedició del mariner basc. Una mirada de retalls, plural i diversa, com els ports, les cultures i les cançons que es van trobar ara fa poc més de cinc-cents anys aquella colla de mariners que —potser sense somiar-ho— van acomplir el somni futur de fer la primera volta al món.

«La cultura marítima basca, de la qual Juan Sebastian Elcano és hereu i símbol, ha viscut secularment oberta al contacte amb altres pobles, llengües i imaginaris. A través del mar, Euskal Herria establí relacions amb cultures mediterrànies, atlàntiques i orientals, tot incorporant als seus cants i danses vestigis hel·lènics, celtas, jueus, musulmans i cristians. La música, entesa com a llenguatge universal, esdevé aquí memòria viva d'aquest trànsit incessant entre territoris i civilitzacions.»

— *A partir de textos de Miren Zeberio i Enrike Solinís.*

«La primera circumnavegació del món no representa només una gesta naval, sinó també el començament d'una nova consciència del món. El pas del predomini mediterrani a l'eix atlàntic transformà radicalment les rutes comercials, els intercanvis culturals i la percepció mateixa de l'espai. Els navegants bascs, mestres en l'art de la mar i de la construcció naval, contribuïren decisivament a aquesta obertura global, tot portant amb ells músiques, instruments i formes poètiques que, en travessar oceans, es transformaren i retornaren enriquides.»

– *A partir de textos de Miren Zeberio i Enrike Solinís*

«Les melodies reunides en aquest programa conserven l'empremta d'aquests desplaçaments. Des de les cançons dels mariners i els refranys de les dones que esperaven el retorn dels navegants fins als ritmes arribats d'Orient o de les illes d'Indonèsia, totes elles testimonien una història de circulacions i mestissatges. La transmissió oral, els instruments portàtils dels viatges oceànics i la permeabilitat entre repertoris populars i cortesans configuren un paisatge sonor on les fronteres es difuminen.»

– *A partir dels comentaris musicològics del llibret*

«Lluny de la imatge llegendària, Elcano apareix també com el fruit d'una societat marítima avesada al risc i a l'aventura. Navegant experimentat i home de negocis, la seva trajectòria resumeix les tensions i aspiracions d'un temps que transformà definitivament la percepció del món. Elcano valida l'apreciació que "la mar és una mina on molts es fan rics, però infinitament més jauen enterrats": una frase que resumeix la grandesa i la fragilitat de totes les travesses humanes.»

– *A partir del text de Pablo Pérez-Mallaína*

Amb la col·laboració de:

**FESTIVAL
JORDI SAVALL**

Textos

BASCÒNIA MIL·LENÀRIA

Introducció

Hiru Gizaki mota daude: Biziak, hilak eta itsasoratzen direnak.
Anacarsis, 600 a. C.

Epitafi de Seikilos – Anònim

“Ὅσον ζῆς, φαίνου,
μηδὲν ὄλως σὺ λυποῦ·
πρὸς ὀλίγον ἔστι τὸ ζῆν,
τὸ τέλος ὁ χρόνος ἀπαιτεῖ

Ale, arraunean – Tradicional basca

Ale, arraunean bagere.
Ale, palan palan bagere.
¡Eup! Ale, mutilak;
palan palan bagere.

Ale, mutilak arraunean bagere.
A mutilak San Antonen bagere.
A mutilak palan palan bagere.

¡Eup! Aurrera, arraunean bagere.
Aurrera palan palan bagere.
Aurrera oraintxe bai mutilak,
aurrera bagere.

Moaixakha – Abu al-Abbàs Ahmad “El cec de Tudela”

أَدْرُ لَنَا أَكْوَابَ يُنْسِي بِهَا الْوَجْدُ
وَاسْتَصْحَبِ الْجَلَّاسَ كَمَا قَضَى الْعَهْدُ
دِنْ بِالْهَوَى شَرَعَا
وَوَتْرَهُ السَّمْعَا
مَا عَشْتِ يَا صَاحِبَ
عَنْ مَنْطِقِ الْأَخِي
إِلَيْكَ بِالزَّاحِ
فَلِحُكْمِ أَنْ تَسْعَى
أَنَا مَلُ الْعَتَابِ
وَتَقَلَّكَ الْوَرْدُ
حَقَّتْ بِصِدْقِي أَسْ
تَلُوِيهَا الْحَدُّ
دَارَتْ بِهَا الْخَيْرُ
لَهُ أَيَّامُ
وَأُوجِدُهُ زُهْرُ
وَقَدْ بَكَى الْقَطْرُ
وَضَلَّ وَالْمَلَامُ
وَالزَّرْوَصُ بِسَامُ

Hi ha tres tipus d'éssers humans: els vius,
els morts i els que naveguen per la mar.
Anacarsis, 600 a. C.

Mentre visquis, brilla,
no pateixis per absolutament res.
La vida dura poc,
i el temps exigeix el seu tribut.

Au, a remar.
Au, als remes amb força.
Vinga, au nois,
als remes amb força.

Au, als remes amb força.
Au nois, que és Sant Anton.
Au, als remes amb força.

Vinga, au nois.
Endavant, som-hi.
Endavant, nois, ara sí.
Endavant, som-hi.

Porta'ns unes copes per a oblidar la tristor;
convoca els companys, com és de rigor.
Mentre visquis, amic, fes de l'amor la teva única
religió. No embrutis les teves orelles amb
paraules de mentiders. El més assenyat és que
recorris al vi.

Pastissos de gínjol i roses són el teu aperitiu;
la murtra estreny les meves temples i les galtes
em doblega.

Quins dies, aquells en què fluïa el vi!

Retrobament i unió, i rostres resplendents.
Un jardí somrient al plor de la pluja

Gurmak itsasoan – Cant litúrgic / Teobald de Navarra

Et factum est proelium in caelo
Michahel et angeli eius proeliabanturcum dracone.
Aleluia.

Mariñelaren alabak, argizaiolari kontu danak Gurmak
itsasoan kandela piztu arasa ganian Gurmatzan
txalopak tutuka, etxean andrak erreguka.

Mariñelen emazteak goizean tuk senhardun,
eta titxa aldaturik, arratsean alhargun.

Llavors hi va haver una gran batalla al cel:
Miquel i els seus àngels lluitaven contra el drac.
Al-leluia.

La filla del pescador cuïta, tota afligida, cap a la
capsa dels difunts; si hi ha boirines a la mar,
encén una espelma sobre el rebost.

Les dones dels mariners es casen al matí, i la
fortuna les torna vídues a la nit.

1476 NAIXEMENT D'ELKANO

Loa, loa – Tradicional basca

Loa loa txuntxurrun berde,
loa loa masusta.

Aita gurea Gazteizen da
ama mandoan artuta: lo lo.

Aita gurea Gazteizen da
ama mandoan artuta.

Aita gureak diru asko du
ama bidean salduta: lo lo.

Dorm, dorm, *txuntxurrun berde*.
Dorm, dorm, móra.

La nostra mare se l'ha enduta
el pare en mul a Gazteiz; dorm, dorm.

La nostra mare se l'ha enduta el pare en mula a
Gazteiz.

El nostre pare ja té molts diners,
car ha venut la nostra mare pel camí; dorm,
dorm.

Arratiako dantzak – Tradicional de Biscaia

Aita San Antonio Urkiolakoa,
askoren bihotzeko santu debotua, ai, ai, ai!
Askoren bihotzeko santu debotua.

Marinelaren andrea
kotadun miserablea,
gauean senarrarekin
goizean pesadunbrea.

Pare Sant Antoni d'Urkiola.
Amat devot de molts. Ai, ai, ai.
Amat devot de molts.

La dona del mariner,
pobra miserable,
de nit és amb el marit,
i a trenc d'alba es troba afligida.

Con amores a la mi madre – Juan de Antxieta

Con amores, la mi madre,
con amores me dormí;
así dormida soñaba
lo que el corazón velaba,
que el amor me consolaba
con más bien que merecí.

Adormecióme el favor
que amor me dió con amor;
dió descanso a mi dolor
la fe con que le serví.

Con amores, la mi madre,
con amores me dormí!

Amb amors, mare meva,
amb amors em vaig adormir;
i així, adormida, somiava
allò que el cor vetllava:
que l'amor em consolava
amb més bé del que mereixia.

M'adormí el favor
que Amor em donà amb amor;
donà repòs al meu dolor
la fe amb què el vaig servir.

Amb amors, mare meva,
amb amors em vaig adormir!

1519 SEVILLA. EXPEDICIÓ DE MAGALLANES

Itsasoa laino dago – Tradicional basca

Itsasoa laino dago
Baionako barraraino.
Nik zu zaitut maiteago
txoriak bere umeak baino.
Aita gutaz oroit dago
lainopearan gaueraino.
Nik zu zaitut maiteago
arraintxoek ura baino.

El mar està ennuvolat,
fins a la badia de Baiona.
Jo t'estimo més
que l'ocell la seva cria.
El nostre pare pensa en nosaltres
sota els núvols, fins al capvespre.
Jo t'estimo més
que els peixos l'aigua.

Lagu Togal – Tradicional moluquesa

Harape la danasib omo
padahal la isia-sia.

Tawado ni amo omo
ni amo la ipele pilli.

Nima wiyo dahalma wiyo
fato fato dedo bebewi.

Isade la damacang mine
isa amo de safo wiyo .

Pensava que el nostre amor arribaria
a bon port, però al final ha fracassat.

Pensava que coneixia el teu
cor, però sembla que encara vols anar cercant.

Encara que ell no sigui amb mi, hi ha
encara moltes persones per a mi.

Ja m'has fet mal una vegada;
no ho tornis a fer.

Kasiang dasawan wolot
coba yo ma tasagal gou.

Biasa to hida-hida
hida ua badan gogola.

Gudu ma la towaji lofo
tokarana firani nyinga.

Llàstima, ell és aigua enllà, altrament
caminaria fins a ell.

Estic acostumada a trobar-m'hi, que si una
vegada no ens trobem, el meu cos cau malalt.

La llunyania sembla a prop,
car els nostres cors estan lligats.

1522 PRIMUS CIRCUMDEDISTI ME

Ayo visto lo Mappa Mundi – Popular siciliana

Ayo visto lo mappa mundi
e la carta dei naviguari,
ma Sicilia me pari
la più bella d'aquesto mundi.

Tres Sicilias son no piùi;
tota tri son coronati:
Rey Alfonso 'n té la duy,
Citrafarum et Ultrafarum.

He vist el mapa del món
i la carta de navegació,
i Sicília em sembla
la més bella d'aquest món.

No hi ha més que tres Sicílies;
les tres es troben sota corona reial.
El Rei Alfons en té dues:
Citrafarum i Ultrafarum.

Cançó de Sumba – Cançó tradicional malaio-polinèsia

Mi kalanguruwa ha kammu rongu a ai..
Baku hali aya ka ha, nduma luri a mu nu ha ei una ni angú.

Escolteu, estaré trista quan ens acomiadem.
Taral·lejaré aquesta cançó per vós, senyor,

Neska ontziratua – Tradicional basca

Aldi batez ari nündüzün sala baxian brodatzen,
ezkutari bat entzün nizün galeriati khantatzen,
galeriati khantatzen eta kobla ederren emaiten.

—Aita eta ama elizatik jin zeitzan samürrik,
eia zeren enitzan jua Mezaeren entzutera,
mezaren entzutera eta haien kumpainatzera.

—Aita eta ama othoi, othoi, pharka zadazie,
ezkutari bat entzün dizüt galeriati khantatzen,
galeriati khantatzen eta kobla ederrik emaiten.

Una vegada, mentre estava brodant a la sala
baixa, vaig sentir un escuder que cantava des
d'una galera i feia belles cobles.

Vingueren mos pares, enfadats, tot preguntant-
me per què no havia anat a missa, a oir missa i a
acompanyar-los.

«Pares, si us plau, perdoneu-me: he sentit un
escuder que cantava des d'una galera i feia
belles cobles.»

Ene alhaba, habilua, ezkutari haren gana,
erran izakon jin dadila gureki aiharitera,
gurekin aiharitera eta kobla eder emaitera.

—Jinkuak deizüla gai huna, jaun ezkutaria,
aita eta amak igorten nizie jin ziten aiharitera,
gurekin aiharitera eta kobla eder emaitera.

—Anderia, sar zite untzi hunen bamera,
arratsan juanen gira biak aiharitera,
biak aiharitera eta kobla eder emaitera.

Anderia, erho heltü, sarthü da untzin bamera,
ezkutariak harekilan lo belharra Golkhora,
lo belharra Golkhora eta helaren desplegatzer.

—Thira, marinelak, thira, thira ezazie untzia,
ene aita ama gaxuak ene bilha dabilta,
ene bilha dabilta eta nigarrez so itxasora.

Nork orain esan lezake – Villancet basc

Nork orain esan lezake gure creadorea
Adanen eta Ebaren dela sucesorea
Jesus maitea, neure maitea
ongi etorria cerala gure redentorea

«Filla, ves a l'escuder i digues-li que vingui a
sopar amb nosaltres i a cantar.»

«Bona nit, senyor escuder: m'envien mos pares a
convidar-vos a sopar i a cantar.»

«Donzella, entreu al vaixell; anirem tots dos, al
capvespre, a sopar i a cantar.»

La donzella, embogida, entra al vaixell; l'escuder
li dona un cascall, hissa les veles i diu:

«Vogueu, mariners, vogueu: mos pobres pares
em cercaran, em cercaran i estaran plorant, tot
mirant el mar.

Qui podria dir ara que el nostre creador
és successor d'Adam i d'Eva.
Jesús estimat, nostre estimat,
sigues benvingut, nostre redemptor.

Fitxa artística i biografies

EUSKAL BARROK ENSEMBLE

Leire Berasaluze, *veu*
Bernadeta Astari, *soprano*
David Sagastume, *contratenor*
Mixel Etxekopar, *txirula, txistu, ttuntun, veu*
Miren Zeberio, *violí barrocc, fídula, rabel*
Giulio Tanasini, *contrabaix*
Iraide Ansorena, *percussió*

Enrike Solinís, *llaüts, guitarra, direcció artística y arranjaments*

Amb el suport de:

EUSKAL BARROK ENSEMBLE

Euskal Barrok Ensemble és un grup de música antiga creat per Enrike Solinís a Bilbao l'any 2006, que ha aconseguit fer-se un lloc propi en l'escena internacional gràcies a una mirada personal i innovadora. Els seus treballs discogràfics, com *Colores del Sur* (Glossa, 2013) i *Euskal Antiqua* (Alia Vox, 2015), exploren les arrels musicals amb propostes que donen un espai central a la improvisació i la recreació de repertoris de diverses èpoques.

Projectes com *El Amor Brujo* (Alia Vox, 2017) revisiten autors com Manuel de Falla o Joaquín Rodrigo des d'una perspectiva interpretativa oberta i heterogènia. Amb *Juan Sebastián Elcano y la Primera Vuelta al Mundo* (Alia Vox, 2019), un doble CD-llibre, el grup combina criteris històrics amb una intensa tasca de recerca i recuperació de repertori antic; aquest treball va ser nominat als premis ICMA i guardonat per Musika Bulegoa el 2021.

El grup actua regularment en alguns dels principals teatres i festivals internacionals, com el Konzerthaus de Viena, el Stockholm Early Music Festival, el Festival de Praga, l'Auditorio Nacional de Madrid o el Festival de Música Antiga de Sevilla, entre molts altres.

ENRIKE SOLINÍS AZPIAZU, director artístic

Enrike Solinís (Bilbao) és un dels músics més personals de la seva generació. Format en guitarra i música antiga al Conservatori J. C. Arriaga de Bilbao i a l'ESMUC, va obtenir el postgrau de concertista cum laude amb José Tomás i ha estat premiat en diversos concursos internacionals. Ha col·laborat amb formacions com Hespèrion XXI, Le Concert des Nations o La Capella Reial de Catalunya, sota la direcció de Jordi Savall, així com amb René Jacobs.

És fundador i director de l'Euskal Barrok Ensemble, amb el qual ha desenvolupat una trajectòria discogràfica destacada des de *Colores del Sur* (2013), elogiat per Leo Brouwer, fins a *Euskal Antiqua* (2015), seleccionat per Jordi Savall per la seva qualitat i originalitat.

Després dels projectes *Juan Sebastián Elcano y la Primera Vuelta al Mundo* (2019) i *Omnia Vincit Amor* (2021), publica el seu primer treball en solitari, *Ars Lachrimae* (2022), dedicat al repertori per a llaüt, molt ben valorat per la crítica especialitzada.

Ha compaginat la seva activitat artística amb la docència a *Musikene* (2019–2021), al Conservatori Jesús de Monasterio de Santander (2021–2023) i al Real Conservatorio Superior de Música de Madrid (2024–2025). Actualment continua la seva tasca pedagògica a Donostia.

Tast gastronòmic

Espècies Teixidor - teixidor.com

Hostal de Pinós - restaurantdepinos.com

Fruits Taribó - [@fruitstaribo](https://www.instagram.com/fruitstaribo)

Forn de pa Guerres - [@forndepaguerres](https://www.instagram.com/forndepaguerres)

Celler Grau i Grau - cellergrauigrau.com

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

SASPrefabricats de formigó · Òptica Jané · Gestoria Mas Solsona · Forumgestió Assessors · Instal·lacions AGEC · Farmàcia Òptica Casas · Òmnium Segarra · Bonpreu · Alapont SA · Knauf · Solsona Experience Oliva Torras · La Mare Cultural · Tèxtil Oliu · Vidres Solsona · Fustes Jané · Farmàcia M. Teresa Comas Riu · Koobin · Constructora de Solsona · Tallers Ballús · Ca l'Agneta · La Garriga de Castelladral · Urbi Apartments · Càmping La Ribera · Allotjaments El Miracle · Hotel El Monegal · Hotel Sant Roc · MMPlats · Restaurant Crisami · Forn pastisseria Camps · Cuadrench studio · Casa d'Espiritualitat del Miracle EssènciesCat · Acústic Barna · Slow Turisme · Associació d'Amics de Vergós Guerrejat · Associació cultural Riubrogent Associació Amics de Coaner · Hotel Alta Segarra · Hotel Can Alemany · Aparthotel Cal Marçal · Hotel Estel · Hotel Bonavista Hotel La Freixera · Hotel Sant Roc · Hotel Solsona Centre · Hotel Amèrica d'Igualada · Hotel Bregon · Guixés

Productors:

Cafès Gener · November Tea · Casa Dalmases · Forn Coma · Jordi Roca · Celler Collbaix · El Molí · El Reguer · Espai Gastronòmic · Pastisseria Sangrà · CaLagneta · Celler Comalats · Pizzico · Cal Moliné · Cellar Fargas-Fargas · Biolord · El Rosal · Salt del Colom · Licors Quevall · Forn Cal Pius · Formatges Blancafort · Forn Vilalta Artium · Cellar Cooperatiu d'Artés · Pastisseria La Palmera · Cellar Abadal · Cellar Entrebosc · Lluc Crusellas · Cellar Castell d'Encús · Fruits Secs Torra · Caldo Aneto · Can Solvi · Cellar Grau i Grau · Parc de les Olors de Claret · Carquinyolis El Miracle · Ratafia del Miracle · Ratafia dels Carboners · Xocolates Aynousé · Restaurant Casal de Castelltallat · Vins Urpina Eixarcolant · Agustí Pastisser Restaurant by Xavier Benito · Ladiferenta · Restaurant Vinaros · Simats · Els Tractets · Espècies Teixidor · Hostal de Pinós · Fruits Taribó · Forn de pa Guerres · La Cabana d'en Geli · El Forn Antic · Victor Schmidt

Mitjans col·laboradors:

Amb el suport de:

